

ЮЗУ «Неофит Рилски», Благоевград

РЕЦЕНЗИЯ

от проф., д.ю.н. Методи Марков Марков за дисертационния труд на Незабравка Иванова Стоева на тема „Нотариалноправна уредба на търговските отношения” за получаване на образователна и научна степен „Доктор” по Гражданско и семейно право (научно направление 3.6 Право)

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

I. Дисертантът Незабравка Стоева е била докторант по гражданско и семейно право на самостоятелна подготовка в Югозападния университет „Неофит Рилски”. Отчислена е с право на защита.

Госпожа Стоева е завършила специалност „Право” в Юридическия факултет на Софийския университет „Св.Климент Охридски”. От 1986 до 1988г. е била нотариус в Районен съд, Благоевград. До 1992г. е била младши съдия и районен съдия в Благоевград. От 1992 до 1995г. е адвокат, а през следващите две години е председател на Общинския съвет в Благоевград. От 1997 до 2008г. отново е адвокат, а от 2008 до 2012г. – инспектор в Инспектората към ВСС. От 1998г. и досега е хоноруван преподавател в Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Н.Рилски”, Благоевград. Водила е лекционен курс по избираемата дисциплина Нотариално право.

II. Представеният за защита дисертационен труд има за цел да изследва нотариалните удостоверения във връзка с основанията за възникване, изменение и прекратяване на търговските отношения.

Съвременното ни търговско право се характеризира с консервативен подход по тези въпроси. Актовете, във връзка с които се предвижда извършването на нотариални удостоверявания, са твърде ограничен брой. Наличието на разнопосочни мнения по въпросите се дължи може би на противоречивите изисквания на два основни принципа в търговското право – изискването за бързина на оборота и облекчаване на формата на сделките, а от друга страна – изискването за правна сигурност.

Актуалността на работата произтича от липсата на публикации по темата в българската правна книжнина след влизане в сила на Търговския закон през 1991г. и на Закона за нотариусите и нотариалната дейност през 1997г. Това е благоприятна предпоставка за извеждането на научни приноси и на предложения за усъвършенстване на законодателството. Актуалността на темата следва и от развитието на европейското търговско право, както и от развитието на законодателствата на държавите-членки, което е подложено в дисертационния труд на внимателен анализ.

Научнопрактическата насоченост на дисертационния труд се проявява в задълбочения анализ на съдебната и нотариалната практика по разглежданите въпроси. На тази основа са изведени препоръки за възприемането на правилното според автора тълкуване и прилагане на закона.

Дисертационният труд е в обем от 237 страници и съдържа: заглавна страница, съдържание, увод, изложение, развито в пет глави, а те от своя страна - в параграфи; заключение, съдържащо резюме на получените резултати и предложенията *de lege ferenda* и библиография, с което отговаря на изискванията на чл.27 ППЗРАСРБ. Авторефератът отразява основните научни и научно-приложни приноси. Авторът има три публикации в утвърдени специализирани научни списания, които са по темата на дисертацията.

В първата глава от дисертацията се прави анализ на различните случаи, предвидени в законодателство, в които е необходимо извършването на нотариални удостоверявания на декларации и изявления. На първо място те са свързани с учредяването на търговски дружества и кооперации, както и при регистрацията на ЕТ, на клон на търговеца, при преобразуването на търговски дружества, в производствата по ликвидация и несъстоятелност. Уреждат се в ТЗ, Закона за кооперациите, ЗТР, ЗБН, ЗОЗ, ЗЕДЕП и в други закони. На второ място са разгледани нотариалните

удостоверявания, извършвани във връзка с отношенията между съдружници в търговски дружества, включително и удостоверяванията на договора и плана за преобразуване при преобразуването на търговски дружества. В края на тази глава се изяснява значението на удостоверявания на преписи и извлечения.

Втората глава съдържа изследване на нотариалните удостоверявания на сделки, като упълномощаването на прокурист и търговски пълномощник, пълномощното на учредител на ООД и АД. Критикува се неясното законодателно разрешение на въпроса за последиците от неспазването на това изискване. Пълномощното за участие в първото събрание на кредиторите също трябва да бъде нотариално заверено, когато е издадено от физическо лице. Това поставя физическите лица в неравно положение с кредиторите – юридически лица. Нотариална заверка е нужна и при упълномощаване да се теглят суми от банков влог. При сделките с търговско предприятие се изяснява значението на нотариалната заверка в различните хипотези. Разгледани са различните нотариални удостоверявания във връзка с извършването на непарична вноски и проверката на собствеността на вносителя. Критикува се разрешението, възприето относно извършването на апорт в ООД. Разглеждат се особеностите при апорт на ипотекиран имот. Отбелязва се непълнотата на уредбата във връзка с апорт на недвижим имот от държавата или общините. Изследват се особеностите при апорт на ограничени вещни права. Приема се, че при връщане на имота на вносителя (в частност – от ликвидатора) трябва да се спази изискването за нотариална форма по чл.18 ЗЗД. Разглежда се прехвърлянето на дял в ООД. Разгледани са нотариалните удостоверявания при прехвърляне и ипотекиране на кораб.

Третата глава обхваща нотариалните удостоверявания при сделки на синдика в производството по несъстоятелност. Преди всичко се разглежда продажбата на недвижим имот по реда на чл.717 ТЗ. Критикува се законодателното разрешение, според което собствеността се прехвърля върху купувача от датата на постановлението за възлагане, както и възлагането на риска върху купувача преди този момент. Несъвършенство на уредбата е и липсата на изискване за уведомяване на съсобствениците при продажба на идеална част от имот. Разгледана е и продажбата чрез пряко договаряне и чрез посредник (чл.718 ТЗ). Разгледана е и продажбата на жилища, собственост на длъжника, които са предоставени под наем на негови работници и служители (чл.718а ТЗ). Предлага се да бъде подробно уреден редът за определяне на купувачите. Разгледани са и сделките на синдика при несъстоятелност по реда на ЗБН, както и продажбата на банката като предприятие по реда на ЗКИ.

В четвъртата глава от съчинението се разглеждат и други нотариални удостоверения, като протести (на менителница, запис на заповед и морски протест) и констативни протоколи. Разглежда се и удостоверяването на датата, часа и съответствието на документи със записа в Търговския регистър (чл.34 ЗТР).

В последната пета глава от изследването е направен преглед на уредбата в правото на ЕС и в държавите-членки.

III. Основните научни приноси на представения за защита труд могат да се очертаят по следния начин.

Първоначалният прочит на съчинението показва недвусмислено, че авторът познава добре материята и има способност да защитава аргументирано своите становища.

Рецензията е първото по рода си в българската правна доктрина цялостно и задълбочено изследване на правното положение на нотариалните удостоверения, имащи значение за търговските отношения. То запълва една празнота в научната литература, като същевременно се отличава и с практическата си насоченост.

Конкретните научни приноси могат да се открият в редица посоки, като:

1. Обосноваване на разбирането, че отказът на ликвидатора от възложената му длъжност може да стане с писмено изявление с нотариална заверка на подписа, каквато е изискуемата форма за съгласието му да заеме длъжността

2. Тезата, че упълномощаването на прокурист и търговски пълномощник следва да бъде оттеглено с изявление в същата форма, която се изисква за извършването му;

3. Във връзка с търговския пълномощник се посочва, че съвместното пълномощно трябва да се извърши общо, а при преупълномощаване е необходимо съгласие на принципала, дадено с нотариална заверка на подписа

4. Изводът, че неспазването на формата за упълномощаване на учредител на ООД не е основание за недействителност на дружеството

5. Обоснованата критика на изискването за нотариална заверка на подписа на пълномощното на кредитор – физическо лице, но не и на кредитор – юридическо лице за участие в първото събрание на кредиторите в производството по несъстоятелност

6. Изясняването на правните последици от неспазване на законоустановената форма на договора или плана за преобразуване

7. Препоръката в дружествения договор за създаване на КД да се предвижда съгласие на командитистите по всички въпроси, касаещи съществуването на дружеството;

8. Изводът, че сделката между наследниците, които поемат и тези, които не поемат предприятието на ЕТ, трябва да бъде сключена във формата, предвидена от чл.15 ТЗ;

9. Тезата за неприложимост на правилото на чл.33 ЗС при апортиране на идеална част от недвижим имот;

10. Обосноваването на допустимостта на жалба срещу отказ за вписване на апортната вноска, подадена от дружеството;

11. Разбирането, че при апорт на право на строеж, за което е изтекла давността по чл.67 ЗС, е възможно при изрично изявление на собственика, че не се позовава на давността. Дори може да се помисли дали не е по-добре с изявлението собственикът да направи отказ от изтеклата давност;

12. Изясняването на въпроса в каква форма следва да се извърши апорт на имот – частна общинска собственост на основание чл.51б ЗОС;

13. Излагането на допълнителни аргументи в подкрепа на тезата, че в капиталови търговски дружества не може да се апортира право на ползване;

14. Признаването на активната легитимация за обжалване отказа на съдията по вписванията както на вносителя, така и на органа на дружеството;

15. Разбирането, че вписването на устава на дружеството по чл.73, ал.5 ТЗ трябва да се извърши по реда на раздел II на Правилника по вписванията;

16. изводът, че продажбата на заложен вещи, извършена от кредитора по реда на ЗОЗ, е деривативен способ (при недвижимите имоти) или оригинален придобивен способ (за движимите вещи);

17. Приносно значение имат и предложенията за усъвършенстване на законодателството, като: за уреждане на колективната прокура, за допълнение начл.15 ТЗ относно формата за прехвърляне на търговското предприятие; за въвеждане на изискване подписа на пълномощно за гласуване в общото събрание на съдружниците в ООД да бъде нотариално заверен; за предвиждане на проверка на правото на собственост на вносителя при апорт в ООД на етапа на вписване в Търговския регистър; за допълване на чл.145 от Закона за движение по пътищата; за допълнение на

чл.718 ТЗ с правило относно въвода във владение на купувача, а чл.718а – с правила относно определянето на купувача и контрол за законосъобразност от съда; да се уреди диференцирано моментът на преминаване на собствеността съгласно чл.717з ТЗ – с постановлението за възлагане, само ако то не е обжалвано; да се предвиди възможност протест на менителница да се извърши по искане на пълномощник на приносителя, както и други, изложени в заключението на труда.

IV. Към представения за защитна труд могат да се направят и някои критични бележки.

Първата бележка е от структурно естество. Уводът като че ли надхвърля общоприетия обем. Това се дължи поместването в него на някои разсъждения по съществуващото на темата.

При обсъждането на проблемите, свързани с непаричните вноски работата би спечелила, ако авторът бе използвал съчинението на проф. В.Стоянов „Непарични вноски в търговски дружества”, излязла от печат през 2005г.

На с.45 от съчинението авторът е допуснал смесване между две понятия – за достоверна дата, която се представя единствено като нотариално заверена дата на документа. Достоверна може да бъде датата при всяка нотариална заверка, както и в други случаи – например при смърт на някоя от страните.

V. Заключение.

Представеният за защита дисертационен труд показва по категоричен начин, че дисертантката Незабравка Стоева има задълбочени познания в областта на гражданското и семейното право. Извършените анализи на разглежданите проблеми и извеждането на съответните изводи показват по убедителен начин способност за самостоятелни научни изследвания. Посочените научни и научно-приложни приноси представляват оригинален принос в науката и по никой начин не бива да се подценяват, въпреки наличието на някои критични бележки към работата.

С оглед на горното убедено предлагам на научното жури да вземе решение за присъждане на Незабравка Иванова Стоева на образователната и научната степен “доктор” по Гражданско и семейно право (научно направление 3.6 Право)

София. 19.05.2013г.

Председател на научното жури:

(проф. д.ю.н. Методи Марков)